

Д.В.Фурман

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник: канд. філол. наук,

доцент кафедри міжкультурної комунікації та прикладної лінгвістики

Гурин Олег Володимирович

Граматичні та лексико-граматичні особливості вираження впевненості в сучасній англійській мові

Модальність і засоби її вираження - одна з найважливіших і актуальних проблем сучасної лінгвістики. Обумовлено це багатоплановістю даної категорії, її складністю та суперечливістю. Проблема модальності впевненості, складовою частиною якої є проблематика недостовірності, сумніву, невизначеності, непевненості, у вітчизняній лінгвістиці написаний ряд монографій, статей, захищено низку дисертацій, в яких досліджуються граматичні та лексико-граматичні особливості вираження даного явища.

Якщо порівняти ступень впевненості мовця в своєму висловлюванні, то можна представити значення, що виражають міру достовірності висловлювання, у вигляді шкали, яка активно застосовується багатьма лінгвістами. Але, проте, розуміння даної шкали у різних лінгвістів різне, а саме: деякі поміщають в центр шкали просту достовірність, що характеризується відсутністю будь-якого показника достовірності, ліворуч від якої знаходяться показники проблематичної достовірності типу «можливо», «ймовірно», а праворуч - показники категоричній достовірності типу «звичайно», «дійсно». При такому поданні шкали достовірності складається уявлення про те, що висловлювання з показниками категоричної достовірності типу «звичайно» висловлюють велику ступінь впевненості, ніж висловлювання з нульовим показником [1:120].

Модальність сумнівної оцінки, що входить в структуру модальності впевненості, показує недостатнє знання мовця про можливість існування

зв'язку між об'єктом предикації і його ознакою. Оцінюючий суб'єкт лише передбачає наявність такого зв'язку, це результат його розумової діяльності. У цьому сенсі модальність даного типу суб'єктивна, так як завжди пов'язана з висновком мовця [1:126].

Засоби вираження модальності сумнівної оцінки в англійській мові можуть бути поділені на кілька груп:

Перш за все, це конструкції з модальними дієсловами. Найбільш частою в англійській мові є модальна конструкція з дієсловом *seem*, яка має кілька варіантів:

it seems + Noun / adjective; Noun + seem + Infinitive / Participle / Adjective; There seem to be; It seems to me / him + that - Clause. наприклад: - *It sometimes seems to me that the painted face is more alive than dead faces of the people living here* [4:90].

Модальні фрази зі значенням ймовірності, припущення є численний ряд засобів модальності впевненості, в яку в англійській мові входять двоскладові конструкції типу *I suppose*, іменниково-дієслівні словосполучення типу *to be possible*, поєднаннями типу *in my opinion*, а також цілий ряд сполучень з герундієм та іменником : *it looks like + Gerund; supposing that* [4:91].

Різниця речень суб'єктивної модальності - рівень достовірності змісту речень з точки зору мовця - є їх відмінність за формою і за змістом. Також є велика різниця у кількості ступенів достовірності в різних мовах. В усіх мовах знаходять своє вираження як мінімум три ступеня достовірності змісту речення: проста, категорична і проблематична. Але в багатьох мовах розрізняється кілька ступенів достовірності в межах проблематичної і категоричної достовірності. Винятком є проста достовірність, яка не має ступенів [2:56].

Можна уявити семантичну шкалу впевненості непевності, на одному із полюсів якої розташовуються засоби вираження модальності категоричної достовірності із найбільшою впевненістю мовця.

Найбільш поширеними засобами вираження впевненості в англійській мові є дієслова. Стосовно до об'єктивної можливості таким дієсловом є *think* (середньої і слабкої впевненості за шкалою достовірності), а до логічної необхідності застосовують - *believe* (сильної впевненості). Засоби вираження інструктивної необхідності, яка маркується, перш за все, дієсловом *believe*, займають найвищу позицію на шкалі достовірності. Засоби вираження можливості, яка маркується дієсловами *seem, suppose, presume, guess* і іншими, відповідно займають нижчі місця на цій шкалі [5:34].

Одним з елементів оціночної структури, що визначає її суб'єктивний характер, є склад аксіологічних предикатів. Вони мають дещо загальні синтаксичні властивості. Е.М. Вольф виділяє ряд особливостей, які об'єднують аксіологічні предикати в порівняно однорідну групу, що протиставляється іншим класам предикатів. Для висловлювань оцінки специфічними є аксіологічні предикати «думки»: *think, believe, seem* / вважати, думати, здаватися та їх аналоги: *to my mind, in my opinion* / по-моєму, на мій погляд та ін [3:97].

Аксіологічний предикат вводить у висловлювання експліцитну суб'єктивність. Розглядаючи вживання дієслів «думки» в мовних актах оцінки, можна визначити, що вони виконують дві ролі:

1. позначають ментальний процес;
2. використовуються подібно модальним словами, кваліфікуючи твердження, що містяться в залежній фразі [3:135].

У мовних актах другорядного вживання, яке іноді називається «вступним» (parenthetical), відіграє особливу роль. Про нього можна говорити не тільки, коли дієслово «думки» знаходиться у вступній фразі, але і у інших випадках, у першу чергу, у висловлюваннях від першої особи. У них аксіологічний предикат служить для того, щоб підкреслити, що оцінка представлена як індивідуальна думка:

Think that Mr. Payne must have some particular reason for asking that.

Цікаво відзначити особливість дієслів seem, appear / видатися, здаватися. Також, як і предикати believe, think / вважати, думати, вони з'єднують суб'єкт думки з об'єктом, проте в центрі висловлювання стоїть не суб'єкт оцінки, а об'єкт, який займає позицію підмета. Дані предикати можуть взаємозамінюватися при перекладі. Це відбувається з певним зміною значення, але при збереженні модальної рамки висловлювання [3:140].

Категорія модальності - це та мовна категорія, для якої функціонально-семантична модель є найбільш адекватним способом опису, який відображає сутність в онтологічному устрої мови.

Список використаних джерел

1. Беляєва Є.І. Функціонально-семантичні поля модальності в англійській і російській мовах. / Є.І. Беляєва Воронеж, 1985. -180 с.
2. Бондаренко В.М. Види модальних значень і їх вираження в мові: Дис. / В.М. Бондаренко, канд. філол. наук. -М., 1977. -221 с.
3. Вольф Є.М. Функціональна семантика оцінки. / Є.М. Вольф -М .: Наука, 1985 -288 с. Гак В.Г. Російська мова в зіставленні з англійською. Посіб. посібник для студ. -іноз. -М: Рос .мова., 1975. - 278 с.
4. Давидова Л.А. Елементи модальності в структурі сучасної англійської пропозиції: Дис. / Л.А. Давидова .канд. філол. наук. -М., 1968. -159 с.
5. Іонова А.М. Епістемічні дієслова англійської та російської мов. Дис. / А.М. Іонова .канд. філол. наук. П'ятигорськ, 1998. -189 с.